(XIII) Käsitöölistegildi maja, andes ka uulile nime „Väike-Gildi uul". Majade ja nende päraltolu kohta pole säilinud mingeid täpsamaid teateid.

Kui kaugele ulatusid keskajal agulid, pole enam täpsalt konstateeritav. Teispool jõge, piki Vene väravasse suunduvat teed ja jõesängi ning selle haru vahel leiduval saarel (mida veel praegugi meelde tuletab Holmi uuli nimetus) asus Vene agul. Siin elasid peamiselt venelased, sest siia oli ehitatud nendega kauplemiseks „Vene kaubahoov". Harukorril nimetatakse agulit ka „Balbane'ks" (vahest ehk seletatav venekeelsest sõnast „bolvan" ?). Kaugel linnast väljas, jõe teisel kaldal, asus leprosoorium, umbes vastu praegusi surnuaedu, Narva teest eemal, moodustades terve piirkonna omaette hulga hoonete, oma kalmistu ja oma kirikuga, mis oli pühendatud Pühale Jürile, kelle järele nimetati ka kogu pidalitõbiste-asutist.

Piiskopiaja lõpust on säilinud jõe teisel kaldal n. n. „Läänemõisa" (Westhof) ehk Praosti- ehk Meltsiveski; ülitõenäoliselt on see sama veski, mida tuletab meelde praegune nimi Meltsiveski-tiik.

Sama vähe teame ka aguleist jõe paremal kaldal. Siit läbi reisinud metropoliidi Isidori tunnistuse põhjal, kes kiidab linna suurust ja aiarikkust, tohime ainult oletada, et linna alla kuulus õige laiaulatuslik pindala.

Vahest oli levimine põhjasihis asumiseks siiski eriliselt ebasoodsa soise maapinna pärast ja tähtsamate liikimisteede puudusel piiratud. Säilinud on siin teated üksnes Püha Jakobi surnuaia kohta, mis asus praegusel Tähtvere uulil mäekallakul, pisut siinpool õllevabrikut, ja millel oli nähtavasti kindlasti oma kirikuke või kabel. Lõunapoolne agul oli suuremaulatuslik, sest et siit viis mööda elavaim liikimistee — Riia maantee. Tõsi küll, siin lõunas määrasid linna ja piiskopi kinnisvara-omandid ette laienemissuunad. Pisut allapoole praeguse Tähe ja Riia uuli lõikumispunkti asusid mõlemad suured — Püha Antoniuse ja Püha Anna — linna surnuaiad. Neist tähtsam — Püha Antoniuse kalmistu — rohkem allpool, umbes Riia ja Lille uuli vahel; Püha Anna surnuaed teispool Riia teed, pisut mäe poole, ulatudes üle praeguse Tähe uuli „praostipõllu" piirideni. Kummalgi surnuaial oli oma kirik; kaunis tähtis neist oli nimelt Püha Antoniuse kirik: tal oli kestvalt oma alaline õpetaja, kes sai nähtavasti sugugi mitte väikesi sissetulekuid.

Teispool „Wittenholl'i" — valget õõnesteed, nagu seda tol ajal hüüti, praegust Vallikraavi — vastu lossi asuva küngastiku kiltmaa kuulus „praostipõllu" ehk „praostinurme" nime all kirikuvara tuluna igakordsele toomipraostile. Selle maa-ala täppis suurus pole enam kindlaksmääratav. Otsustades hilisemate kaartide järele omas ta suuruselt ligikaudu ulatust, mida võiks märkida käivana läbi praeguse Era uuli Vallikraavini ja siit edasi piki kallakut kuni Riia teeni. Mäekallaku jalalt levisid madalikus jõe poole aia-alad ja aguli hooned; jääb selgusetuks, kui kaugele lõunasihis. Nimetatakse ühte nähtavasti linna kivist veskit, müüri ligiduses vastu Survetorni. Läände ei laienenud agul sugugi: Toomimäge muust kiltmaast eraldav sügav org, meiepäevine Toomikraav ehk Toomiorg, oli tekkivate liikimisraskuste tagajärjel selleks loomulik tõke.

Linna langus aastail 1525—1625. Seesugusena näis Tartu keskaja lõpul. N. n. „pildirüüste" (1525. a.) tõi linna välisilmesse esimesed, esialgu igatahes tähtsuseta muutused. Dominiiklaste ja frantsisklaste kloostrid kuulutati suletuiks, nende kirikud muudetud vara-aidaks või lubja-ahjuks. Veneusuliste Nikolai kirikut rüüstasid pildirüüstajad ka õige tugevasti, nii et teda esialgu enam kasutada ei võidud, vaid ta nähtavasti alles Vene ajal hädapäraselt korda seati, et selle järele hävida.